

Livskvalitet, levekår og wellbeing economy - Hva vet vi og hva måler vi?

INNLEGG PÅ FOLKEHELSEKONFERANSEN I TØNSBERG 24.10 2024

ANDERS BARSTAD, ABA@SSB.NO

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Agenda

Innledning – betydningen av kunnskap og måling for mobilisering

---

Begrepene – hva snakker vi om?

Hva er en livskvalitetsøkonomi?

Ulike dimensjoner i målingen av livskvalitet

Noen eksempler på hva vi vet

Avslutning

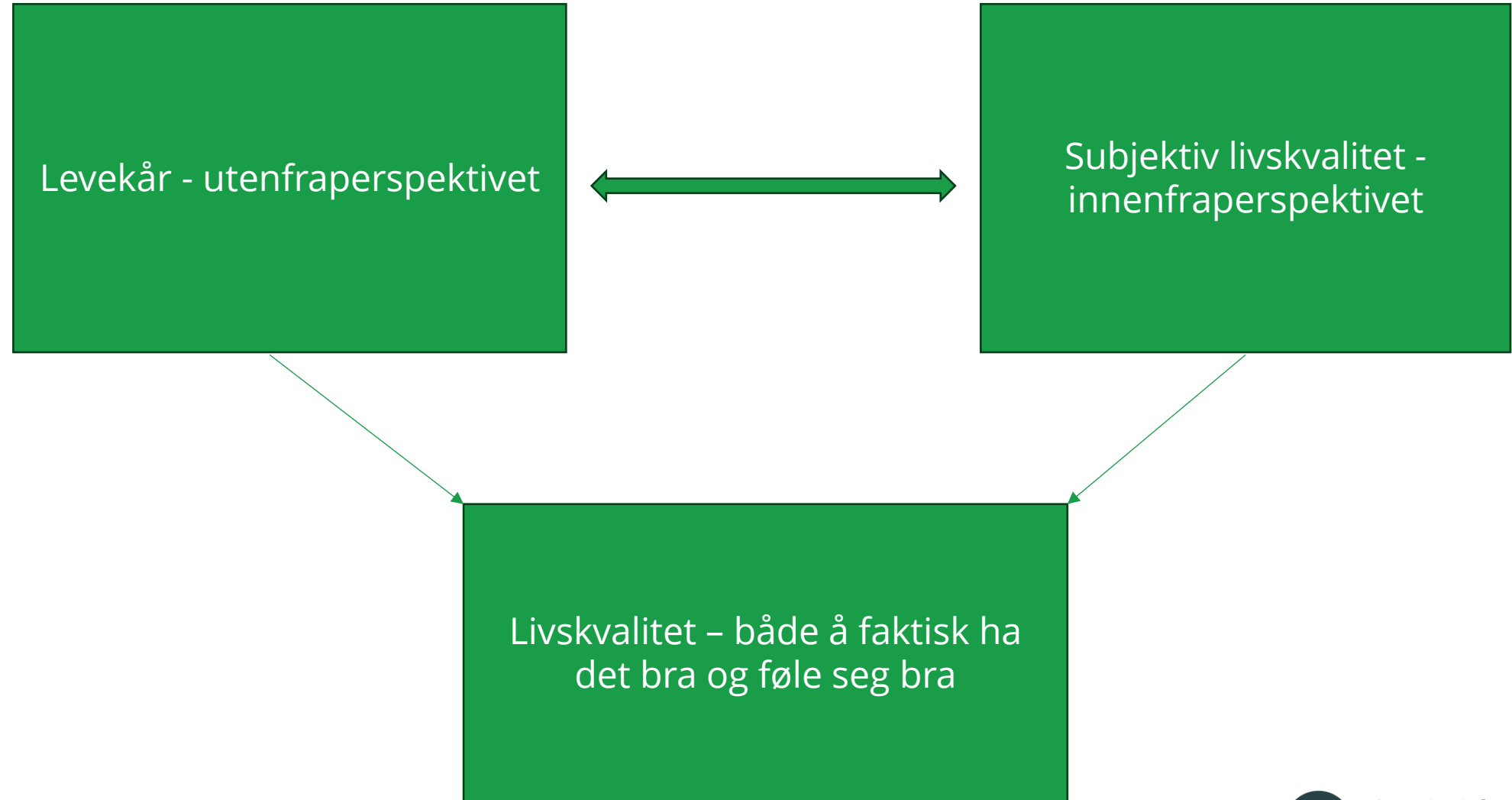

Betydningen av kunnskap for mobilisering

- Mobilisering for livskvalitet og levekår er avhengig av kunnskap
- Av grunnleggende betydning for demokratiet. For å vite hvordan godene skal fordeles, må vi ha en begrunnet oppfatning om hvordan de er fordelt, og om de som har lite får mer over tid
- Verken egen erfaring eller media gir tilstrekkelig informasjon
- Vi trenger informasjon samlet inn og presentert av en uavhengig institusjon

Hva snakker vi om? Ulike velferdsbegreper

Noen viktige kjennetegn ved begrepet livskvalitet

- Vektlegger ikke-materielle faktorer: Velferd er noe annet og mer enn materiell levestandard
- Mål framfor midler – livskvalitet er det som «virkelig betyr noe»
- Holistisk – opptatt av helheten i menneskers liv
- Mer subjektivt orientert enn levekårsbegrepet

RELASJONER HELSE ØKONOMI FAMILIE VENNER FRIHET

FORHOLD ELSKENDE KOS MANN KROPP AVSLAPPETSMERTEFRI TILFREDSRESULTATER EVNER UBEEKYMRETGLAD LEVETIDDATTER HUMORBOLIGTRO LIVSPARTNER BATFORDRAGELIGHET MENTAL OPPLEVELSER PENSER FRISKE NATUR KJÆRLIGHET

LITE FISKE REISE GLEDE LYKKE FAST HYGGE FYSISK FRISK MENING HUS FOTBALLPSYKISK RUNDT EGEN TID SOSIALT

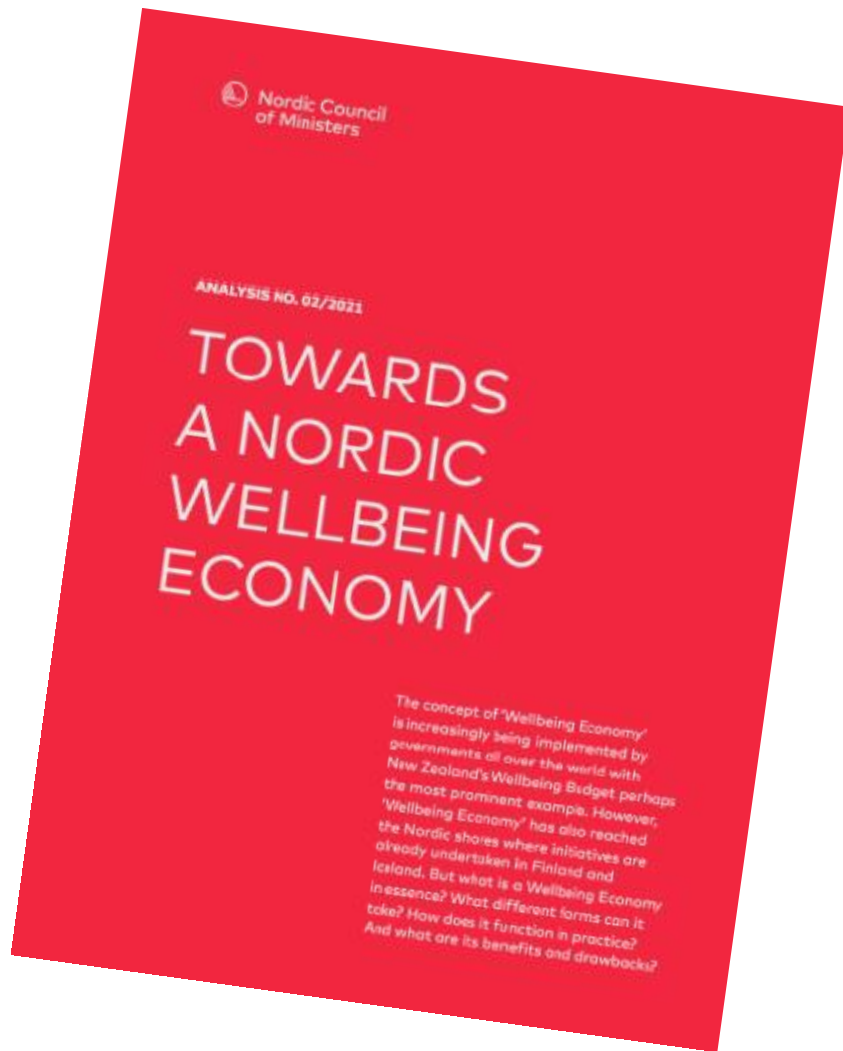
BARN LYST SØVN HJEM NÆRHET TUR MULIGHETER BALANSE TRENING ELSKE TRYGG KJØPEKRAFT TRENER NYTTIG

ROMAT TRYGGHET KJÆRESTE EKTEFELLE FRED LYKKELIG ENGASJEMENT LIVSKVALITET FELLESSKAP

RELIGION MENNESKER STABILITET FLEKSIBILITET KONE BOFORHOLD GUD HJEMLIV ØYEBLIKK AVSLAPNING SAMVÆR HUSLY EGENVERDI KVALITET GØY TURER FRUSTRASJON

BARNEBARNMAMMALIVET SIKKERHET ELSKET

Livskvalitetsøkonomi i Norge og Norden

«En livskvalitetsøkonomi betyr å bruke subjektive og objektive livskvalitetsindikatorer som grunnlag for myndighetenes prioriteringer og/eller politiske beslutninger»

«..gi mål på livskvalitet en aktiv rolle i styringen av samfunnet»

Indikatorer på livskvalitet – hva kan vi bruke det til?

- Bedre grunnlag for politiske beslutninger, som igjen kan gi bedre liv. «What we measure matters ...because it guides what we do” (Stiglitz mfl.)
- Mer fullstendig og sammenhengende bilde av hva som skjer med velferden. Hvor går utviklingen i feil retning, og hvem sakter akterut? Sikre at alle viktige aspekter får tilstrekkelig oppmerksomhet
- Motvirke silotenkning – mer konsistens og koordinering av politiske tiltak
- Lettere å holde myndighetene ansvarlige, styrker demokratiet

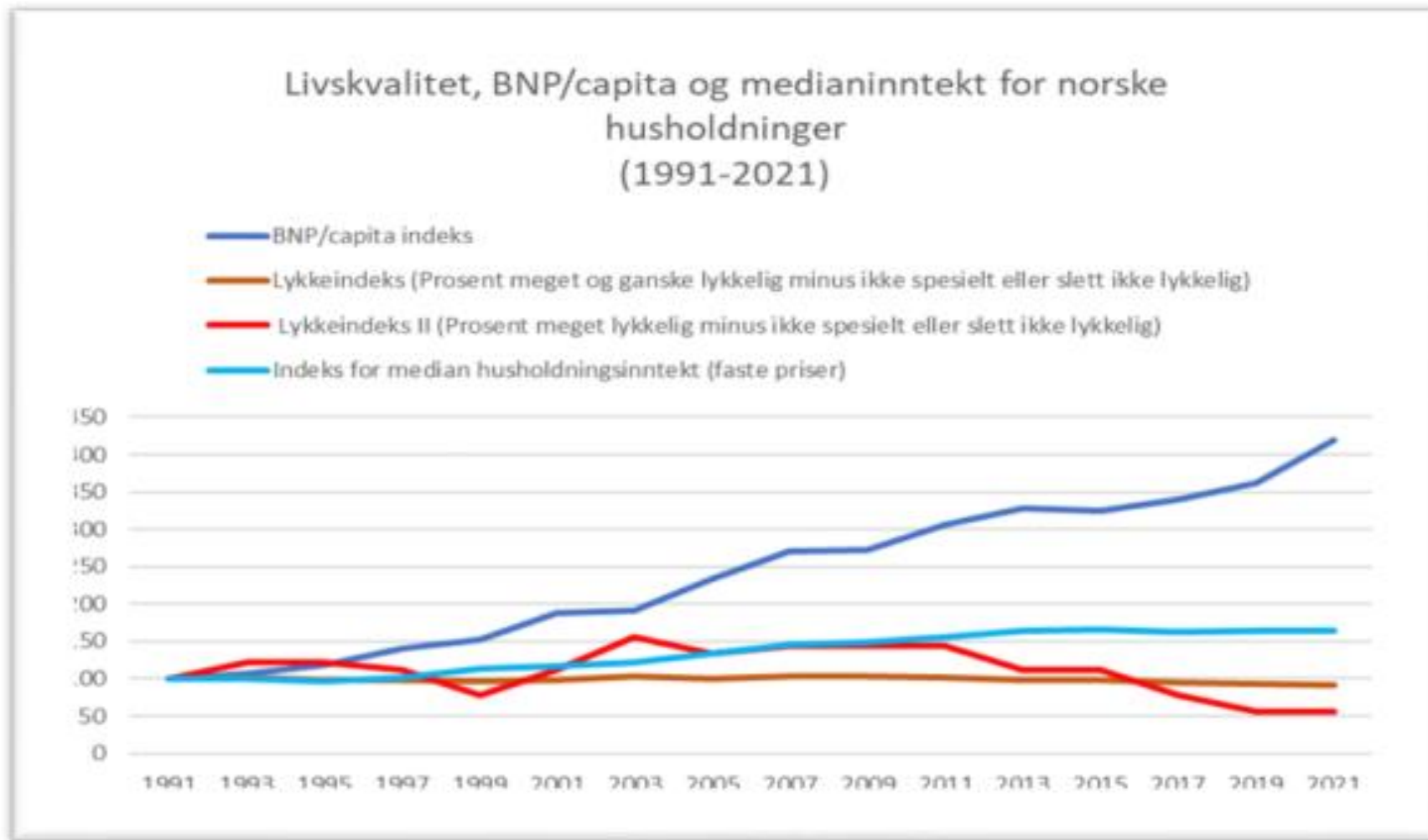

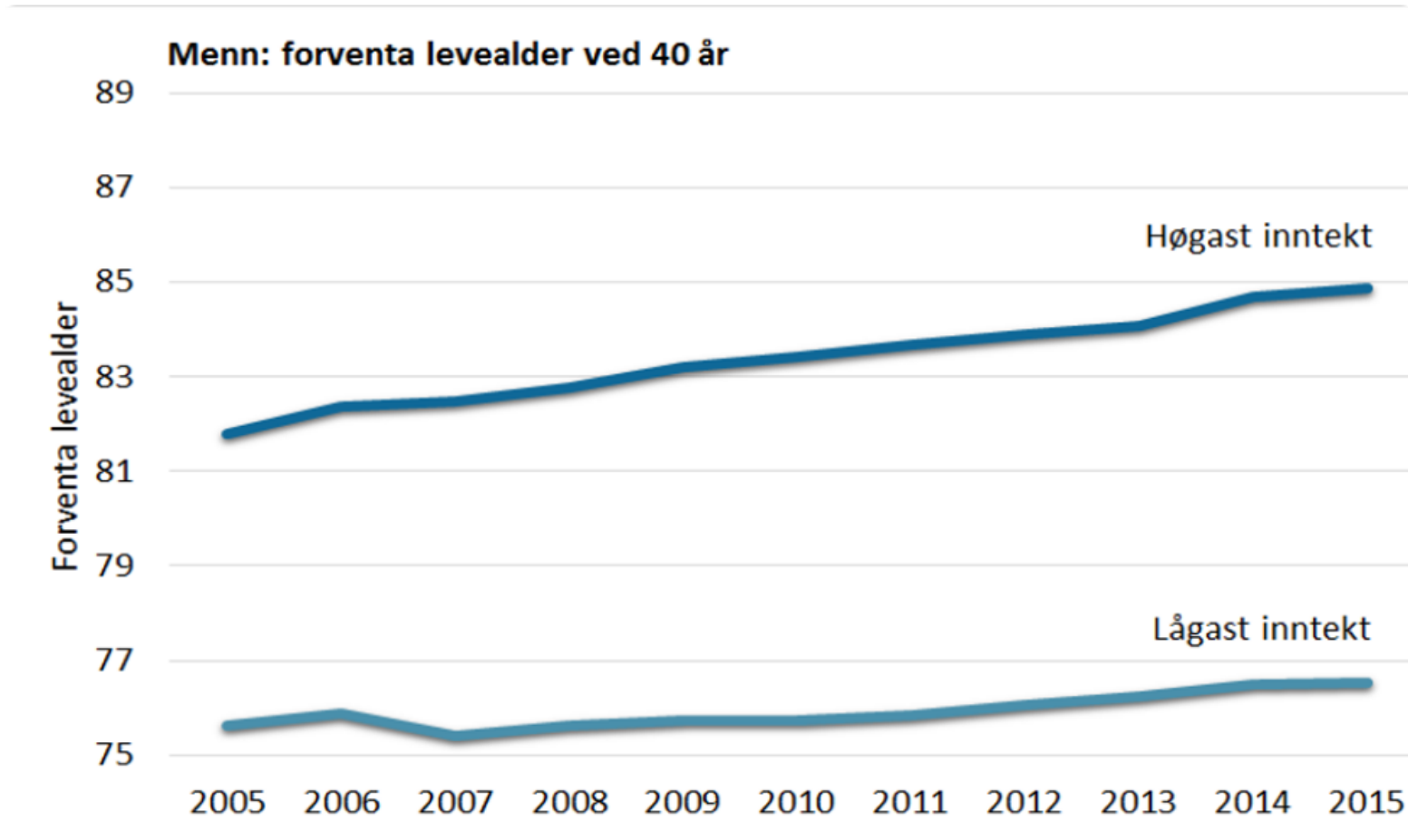
Ti dimensjoner for måling av livskvalitet

Subjektiv livskvalitet - hva vi tenker og føler Tilfredshet Positive og negative følelser Mening og engasjement	Helse Dødelighet Fysisk helse Psykisk helse	Kunnskaper og ferdigheter Utdanningsnivå Leseferdigheter Gjennomføring videregående	Økonomi og materielle goder Inntektsfattigdom Råd til ulike goder Bolig	Arbeid og arbeidsmiljø Sysselsetting Arbeidstid Arbeidsmiljø
Fritid og kultur Mengde fritid Aktiviteter Kulturbruk	Sosialt fellesskap Familie, venner, frivillighet Sosial støtte Ensomhet	Fysisk trygghet Fysisk, psykisk og seksuell vold Opplevd utrygghet	Natur og nærmiljø Støy og forurensning Tilgang til natur Tjenestetilbud	Styresett og medvirkning Aktivt medborgerskap Diskriminering Udekkede tjenestebehov

Utviklingen av subjektiv livskvalitet følger ikke alltid BNP og inntektsutviklingen

Alle lever lenger, men økningen er ulikt fordelt

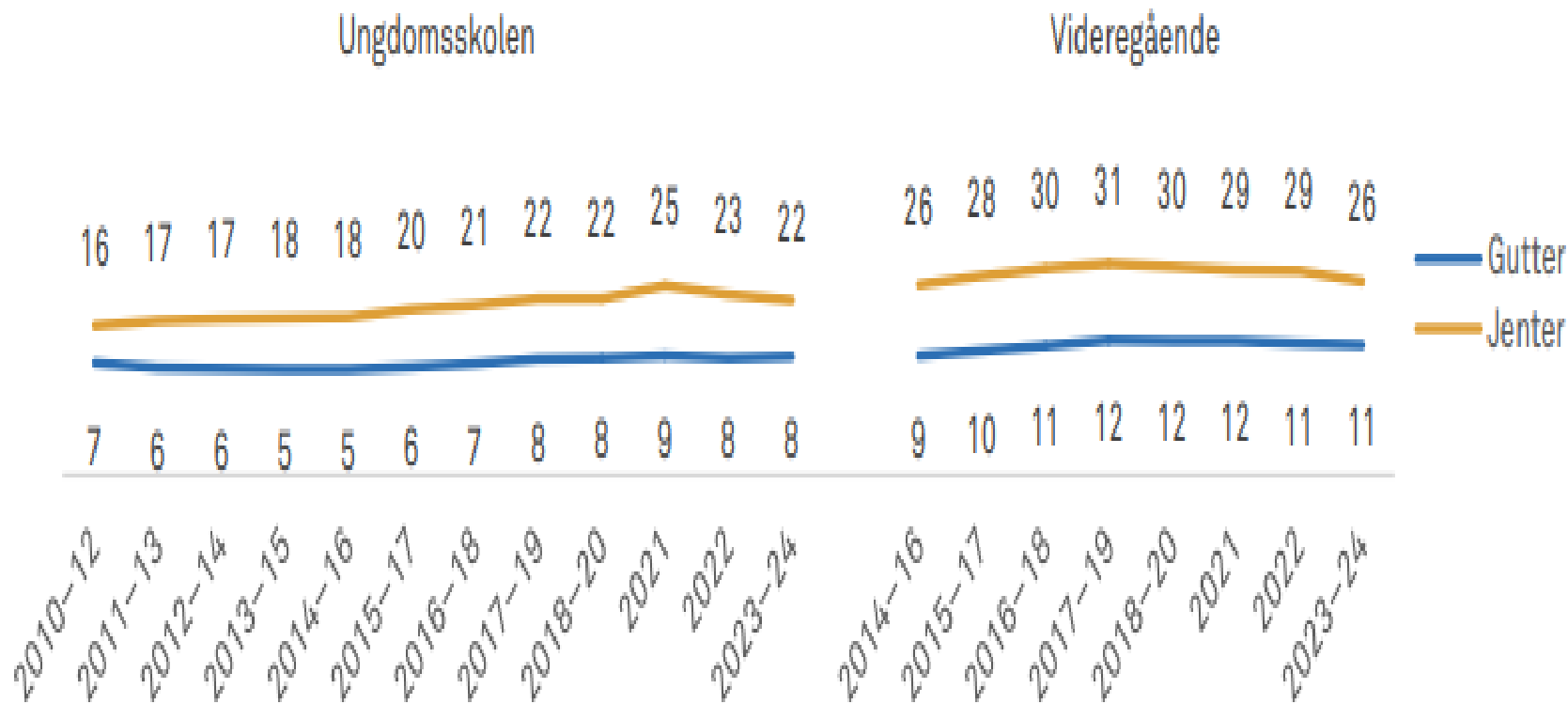
Figur: FHI

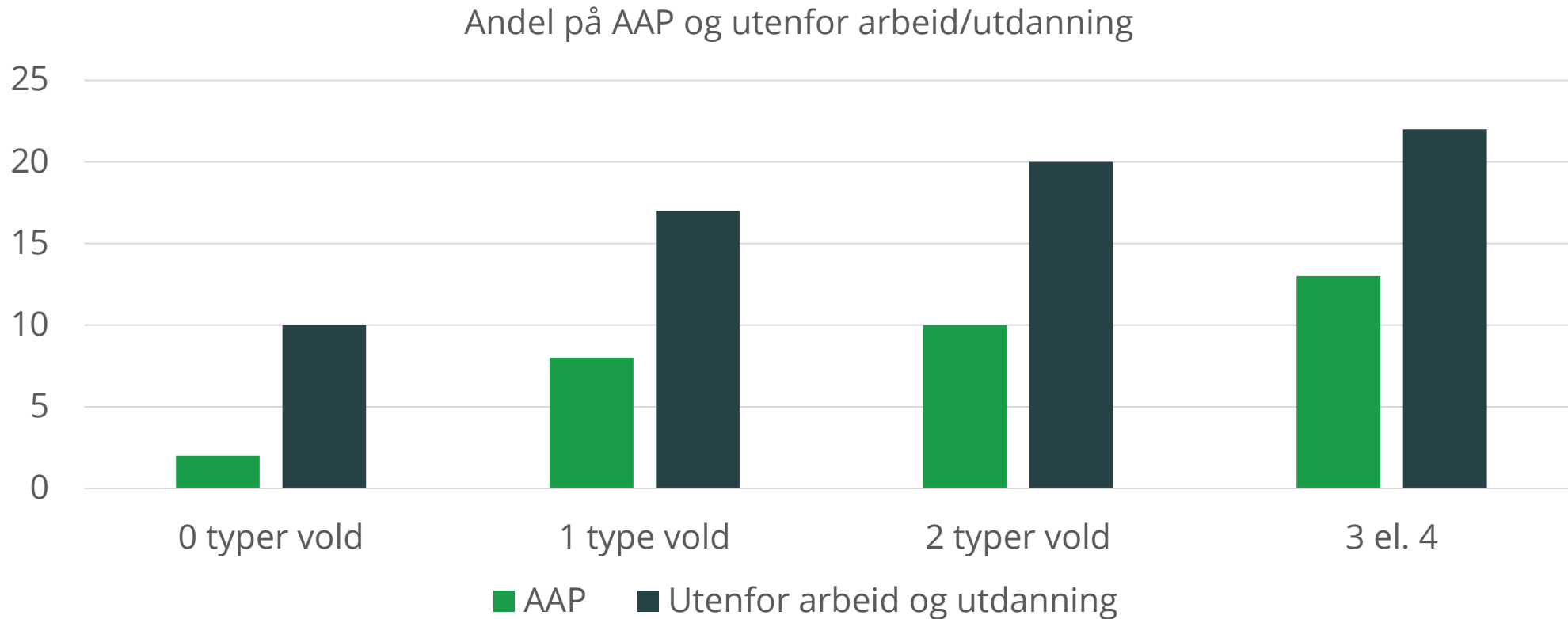
Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Økning i psykiske plager blant ungdom, men nedgang etter pandemien (Ungdata, Bakken 2024)

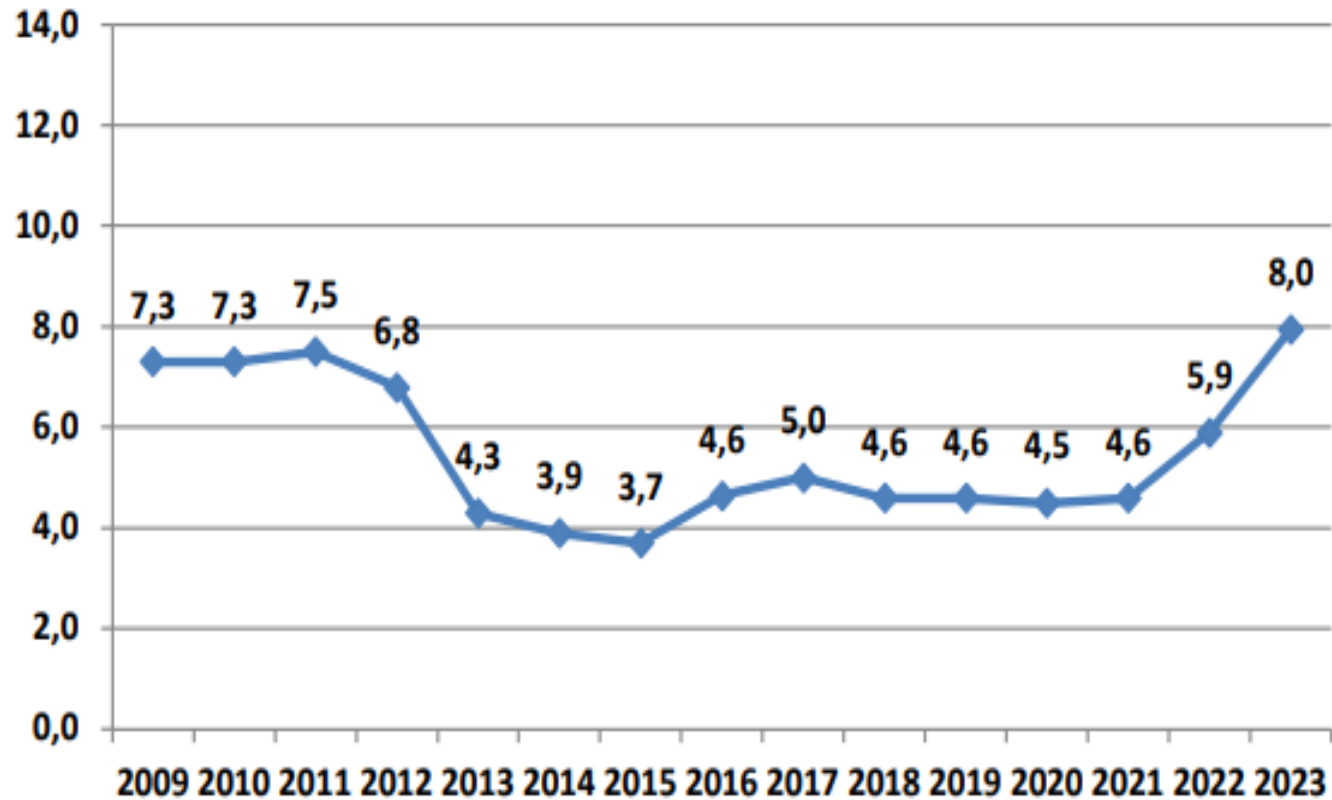
Prosentandel som har hatt mange psykiske plager siste sju dager. Utvikling over tid – etter kjønn og skoleslag

Ungdom 18-24 år: Sammenheng mellom voldshendelser som skjedde for mer enn fem år siden og seinere utenforskap (Barstad 2024)

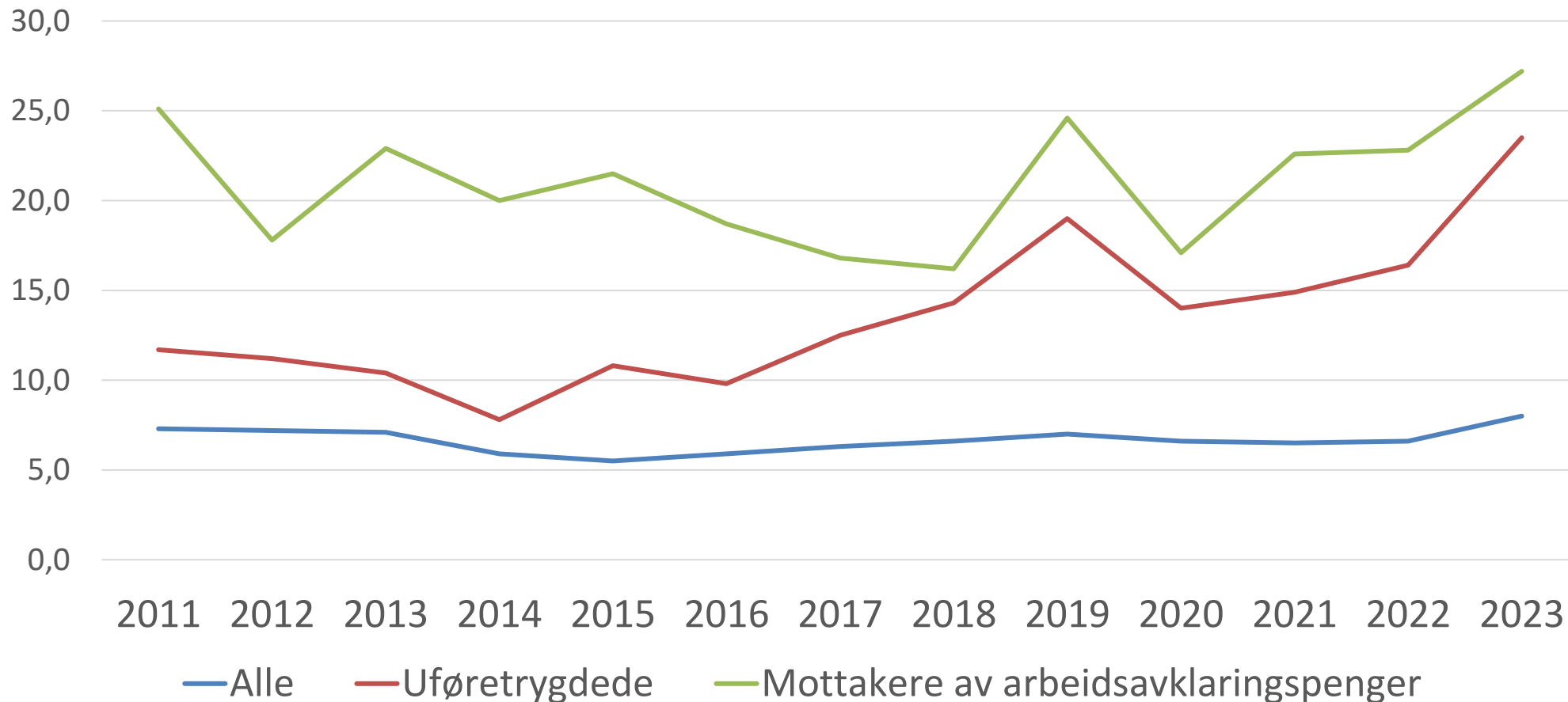
Økning i andel elever som mobbes (Elevundersøkelsene, Wendelborg 2024)

Figur 3.1 Andel elever som oppgir at de mobbes to til tre ganger i måneden eller mer i perioden 2009 til 2023. (Alle årstrinn, prosent).

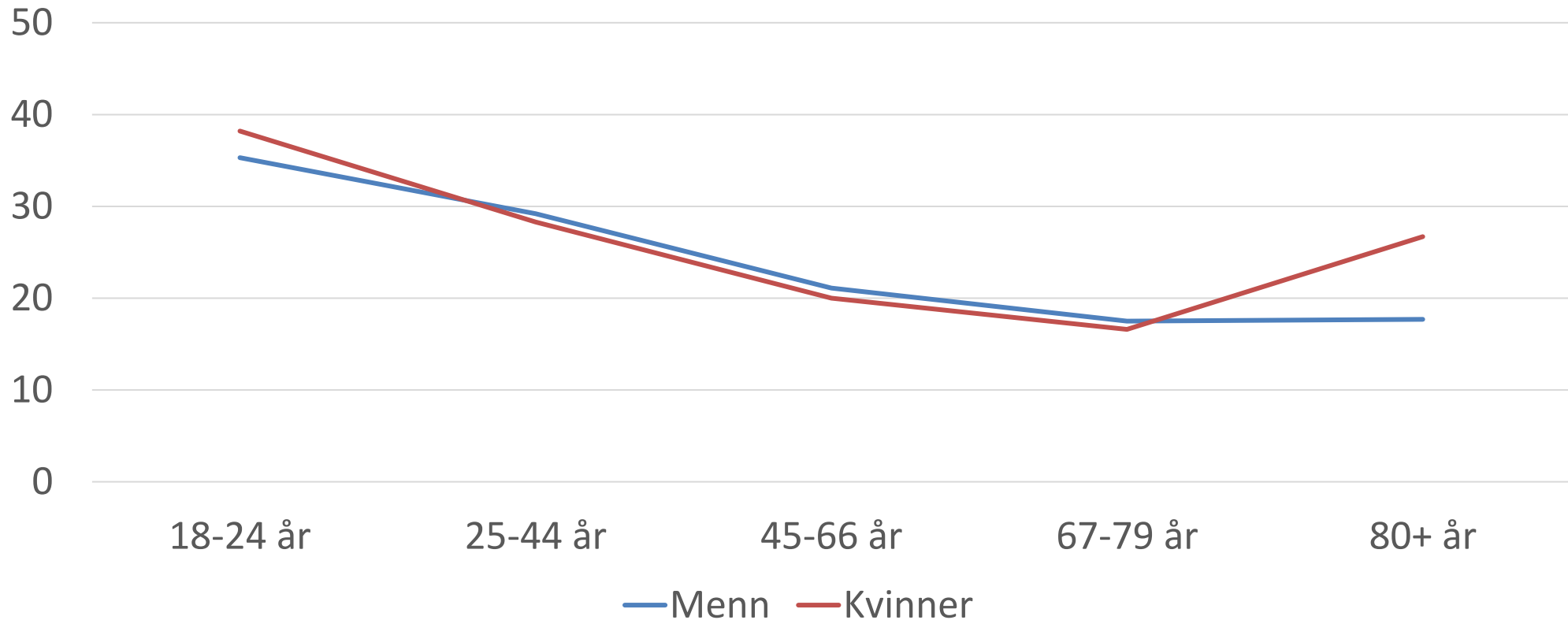
Økende økonomisk stress, særlig blant uføre

Vanskelig å få endene til å møtes

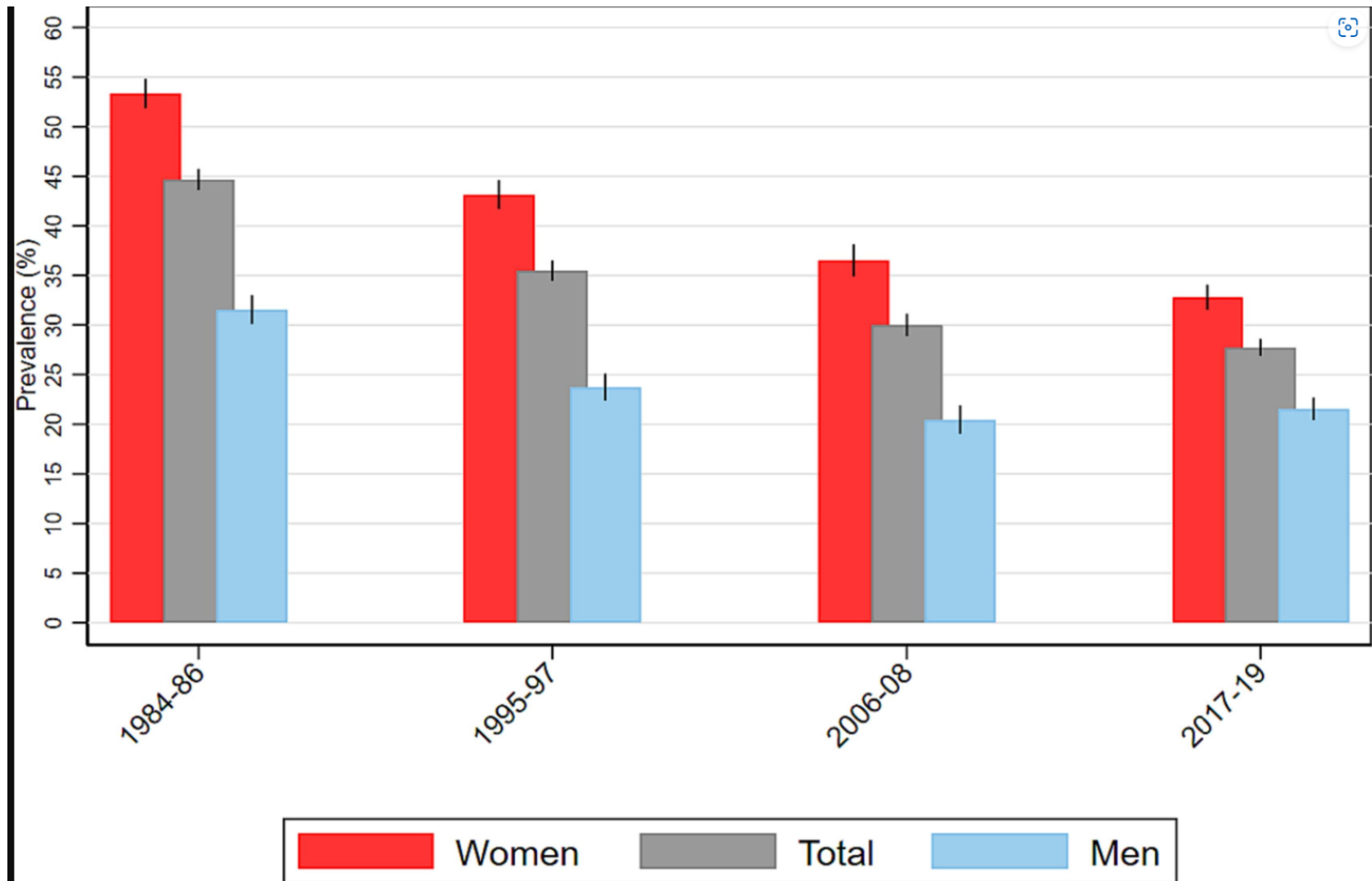
Lavest subjektiv livskvalitet blant de unge

Lite mening med det de gjør i livet, 2023

Færre ensomme eldre (70+ år). HUNT 1-4 (Aunsmo et al. 2023)

Utfordringer på veien videre

- Noen grupper faller utenfor målesystemet for livskvalitet, det bidrar til å undervurdere ulikheten. Eksempler er innsatte i fengsler, eldre med demens, rusavhengige og asylsøkere
- Vi har et «berg av data» om livskvalitet, men evnen til å analysere og forstå dem er neppe like utviklet. Viktig å videreutvikle forskning og rapportering
- Bærekraft. Hvordan forene livskvalitetsperspektivet med målesystemet for bærekraftig utvikling?

Takk!

